

Vijftig dode Talibaan brengt nog geen vrede

Bestrijd liever honger en ziekte in Afghanistan

► De Nederlandse politiek en media concentreren zich op gedode Talibaan-strijders.

► Ze zouden meer oog voor voor humanitaire hulp in Afghanistan moeten hebben.

Door JORRIT KAMMINGA

Vorige week was ik op uitnodiging van Canadese politici in Ottawa. Zij vroegen hoeveel Talibaan-strijders er nog in Zuid-Afghanistan zijn. Mijn antwoord was niet zo concreet als ze hoopten: „Er is in Zuid-Afghanistan een oneindige stroom van potentiële Talibaan-strijders.”

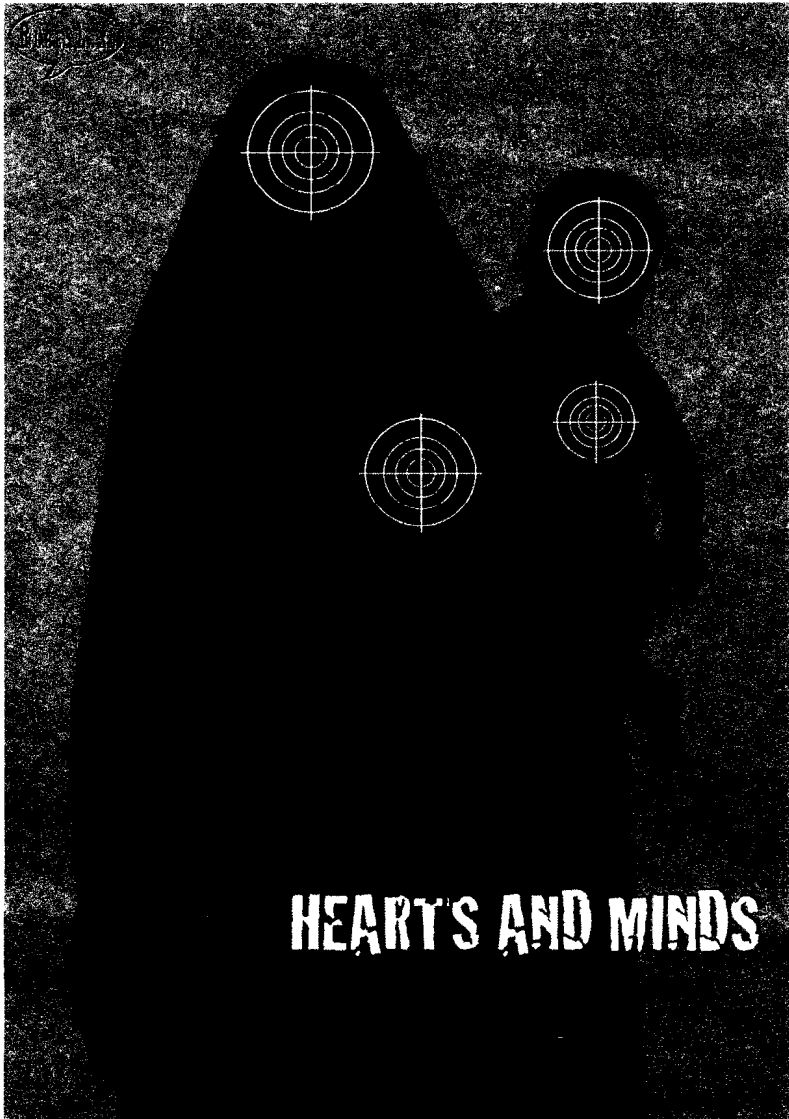
Ga met honderd kalasjnikovs en een paar duizend dollar naar een vluchtelingenkamp in Kandahar of Lashkar Gah en honderd jonge Afghanen zijn meteen bereid om tegen Afghaanse, Nederlandse, Britse of Canadese troepen te vechten. In de provincies Helmand en Kandahar, waar duizenden families op de rand van de afgrond leven, zijn tientallen van dergelijke geïmproviseerde vluchtelingenkampen.

Betekent dit dat er een golf van Talibaan-nostalgie door het land gaat? Ja en nee. Sommige Afghanen in het zuid hebben inderdaad het gevoel dat het tijdens het Talibaanbewind beter ging, omdat er toen nauwelijks gevechten en gebombardeerd werd. Dit betekent niet dat Afghanen massaal terugverlangen naar het tijdperk van de Talibaan, het laat eerder zien dat de Talibaan beter dan het Karzai-bewind en de ISAF-troepen de „harten en hoofden” van de bevolking voor zich weten te winnen. De propagandamachine van de Talibaan speelt in op de armoede van de Afghaanse bevolking en op het grote aantal burgerslachtoffers dat valt door de bombardementen en gevechten in Zuid-Afghanistan.

Bij berichten dat er weer vijftig of zeventig Talibaan-strijders gedood zijn, wordt dit in Nederland meestal opgevat als een succesvol wapenfeit. Men staat er vaak niet bij stil dat het onmogelijk is om onderscheid te maken tussen Talibaan-strijders en normale Afghaanse burgers. Bovendien moet onderscheid gemaakt worden tussen een harde kern van Talibaanleden die probeert het ontwikkelings- en democratiseringsproces van Afghanistan te saboteren, en een grote groep Afghanen die zich bij de Talibaan aansluit omdat deze zich in een uitzichtloze situatie bevindt – geen werk en bittere armoede.

De internationale gemeenschap heeft de plicht om deze groep onschuldige Afghanen voor zich te winnen, hen te laten geloven dat een keuze voor het nieuwe, legitieme Afghanistan een keuze is voor een betere toekomst.

Maar het terugwinnen van de harten en hoofden van de Afghanen lijkt een bijna onmogelijke taak voor de Nederlandse soldaten in Zuid-Afghanistan. Met simpele middelen zouden de soldaten een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan een betere verstandhouding met de Afghaanse bevolking. De Nederlandse missie zou zich in Zuid-Afghanistan meer bezig moeten houden met de basisbehoeften van de bevolking. Er wordt nu door de defensiestaf gesproken over periodieke vergaderingen met de dorpsoudsten en het aanleggen van bruggen en wegen. Dit is ongetwijfeld nuttig, maar als je met de gemiddelde Afghaanse burger in Zuid-Afghanistan spreekt, is er eerder behoefte aan noodhulp in de vorm van water, voedsel en medicijnen. Wanneer soldaten net als onze onderzoekers met voedsel de dorpen en vluchtelingenkampen in Zuid-Afghanistan kunnen betreden, heeft dit di-

Illustratie Ruben L. Oppenheimer

rect positieve gevolgen voor de vriendelijkheid van de mensen, de veiligheid van de troepen zelf en het winnen van de harten en hoofden van de Afghanen. De vraag is of er binnen het huidige mandaat voldoende ruimte is voor een humanitaire rol.

Neem de situatie van de Canadese troepen. Op luttele kilometers van de militaire bases bij de stad Kandahar

► Er is eerder behoefte aan noodhulp dan aan vergaderingen ◀

drommen duizenden Afghanen samen, op de vlucht als gevolg van bombardementen, strijd en de vernietiging van papavers door de Afghaanse regering. Ze hebben nauwelijks voedsel, water en onderdak, en er gaan dagelijks mensen dood door honger of ziekte. De soldaten zijn persoonlijk bereid voedsel te leveren, maar mogen dat binnen hun mandaat niet doen. Hun handen zijn gebonden.

Humanitaire en ontwikkelingsorganisaties dringen erop aan dat mili-

tairen zich niet met humanitaire taken bezighouden. Dat lijkt verstandig, maar alles lijkt er in Zuid-Afghanistan op dat hier een uitzondering gemaakt moet worden.

De foto's van ondervoede kinderen die wij in de vluchtelingenkampen van Zuid-Afghanistan genomen hebben, kwamen als een totale verrassing voor de Canadese politici. Armoede en honger zijn geen zaken die men met Afghanistan verbindt. In de media en de politiek gaat het eerder over de terugkeer van de Talibaan, de groei van de opiumeconomie of de veiligheid van de troepen.

Hopelijk hebben Nederlandse politici oog voor de structurele armoede en hongersnood in Zuid-Afghanistan. Laten zij de Nederlandse militaire missie aanpassen aan deze realiteit. Een dergelijke rol is niet alleen belangrijk vanuit moreel oogpunt, maar levert ook een positieve bijdrage aan de veiligheid van de troepen.

Jorrit Kamminga is hoofd onderzoek en beleid van de Senlis Council, een denktank voor veiligheids- en ontwikkelingspolitiek. Hij is verbonden aan de vestiging in Kabul (Afghanistan).

Vage grens tussen wederopbouw- en vechtmissie

• Sinds 1 augustus voert de NAVO-stabilisatiemacht ISAF het gezag in Zuid-Afghanistan. Als onderdeel van die missie heeft Nederland de leiding in de zuidelijke provincie Uruzgan.

• De missie zou in het teken staan van wederopbouw van de regio. Op die premisse heeft de PvdA, en daarmee de Kamer, ingestemd met Nederlandse deelname aan de missie.

• Maar de wederopbouwtaak staat

onder druk. De Congressional Research Service (CRS), een niet-partijgebonden onderzoeksinstituut van de Amerikaanse overheid, schreef in augustus al dat het onderscheid tussen 'wederopbouwmissie' en 'vechtmissie' niet meer bestaat.

• De CRS merkte op dat Nederland mogelijk zijn troepen terugtrekt als de PvdA in de regering komt.

Lees het CRS-rapport via nrc.nl/opinie

► nrc • commentaar

Rechtsorde in gebreke

Als de Eerste Kamer morgen akkoord gaat, wordt Nederland het enige land in Europa dat van terreur verdachte organisaties die op de EU- of VN-sanctielijst staan, van rechtswege – en dus automatisch – ook zal verbieden. Prima, zal de burger misschien denken, men komt niet voor niets op zo'n lijst. Toch zijn er voor de Senaat goede gronden om op de rem te gaan staan. Een automatisch verbod is onnodig, ineffectief en perkt een aantal fundamentele rechten te ver in. Zoals het recht op een eerlijk proces, op vrijheid van meningsuiting en op vereniging en vergadering.

De sanctielijsten zelf zijn het grootste probleem. Ze worden

Geldautomaat weigert en zakendoen en reizen worden vrijwel onmogelijk

vastgesteld door de Veiligheidsraad en onverkort overgenomen door de EU. Het zijn lijsten van personen en organisaties

van wie VN-lidstaten menen dat ze terreur steunen en die daarom financiële sancties opgelegd krijgen. Wie er op komt, ontdekt dat de geldautomaat weigert, rekeningen niet meer kunnen worden voldaan en zakendoen en reizen vrijwel onmogelijk zijn.

Algemeen wordt erkend dat rechtsbescherming tegen deze VN-maatregel zwak is. Er bestaat geen VN-rechter om beroep bij aan te tekenen. De Europese en de nationale rechter zijn gebonden aan het VN-Handvest. Herziening van de 'listing' door de VN zelf is zwak. Officiële 'doorhaling' kan alleen met instemming van andere lidstaten. Informatie die tot vermelding op de lijst heeft geleid, blijft vaak geheim. De drempel is schokkend laag. Als binnen 48 uur na een voordracht geen bezwaar is ingediend door een andere lidstaat, zijn de sancties van

kracht. Kortom, de internationale rechtsorde is hier in gebreke. Een zwarte lijst is een zwaar middel, waar een overheid volgens internationale rechtspraak alleen tijdelijk naar mag grijpen als ze in haar voortbestaan wordt bedreigd.

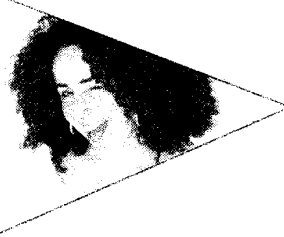
Dat dergelijke zwakke VN-wetgeving in Nederland via de EU direct geldt, is reden tot zorg. Het kabinet Balkenende wil een stap verder gaan. Volgens wetsvoorstel 28764 worden organisaties die op die lijsten voorkomen voortaan 'van rechtswege verboden'. Er komt dan geen rechter of officier meer aan te pas. Niemand die dan nog beslist of zo'n organisatie van de VN-lijst de openbare orde hier echt bedreigt, zoals de wet nu voorschrijft. Het beginsel 'ieder is onschuldig tot het tegendeel is bewezen' is omgedraaid. Wie aan zo'n automatisch verboden organisatie deelneemt kan vijftien jaar celstraf krijgen. Vergaderen, publiceren en demonstreren is met één penningstreep van de Verenigde Naties en een stempel van de Eerste Kamer dadelijk onmogelijk. Dit alles zonder controle van een rechter of bestuurlijke dan wel politieke herziening.

Waarom een Nederlandse magistraat, minister of parlementariër hier aan de kant moeten worden gezet in de strijd tegen verdachte organisaties, is ondoorgrondelijk. Waarom zou de veiligheid in het Koninkrijk in gevaar komen als organisaties die op de zwarte lijst staan, herziening mogen vragen bij de rechter of de minister? In een democratische rechtsstaat horen organisaties principieel niet 'van rechtswege' te worden verboden. Een verbod hoort tenminste individueel te worden getoetst.

Commentaren geven het standpunt van de krant, op basis van discussies tussen hoofdredactie en commentatoren. Reageren: lezerschrijft@nrc.nl

► column

Zij zal niet tegenspreken

uit de Maghreb draait nog steeds op volle toeren.

Maar wat is dat 'traditionele' eigenlijk? Als ik mijn geïnterviewden moet geloven, wil dat zeggen: gehoorzamen en niet weglopen als je een blauw oog wordt geslagen maar als een eervolle vrouw bij je man blijven. Traditioneel betekent ook dat je sterke, mollige armpjes moet hebben voor het brood bakken. Traditioneel betekent dat je een vrouw bent met eer; je spreekt je man dus nooit tegen, al is hij de grootste nietsnut, dronkaard en gaat hij vreemd. Gij zult niet tegenspreken.

Nu is het mij opgevallen dat er een overschot is aan kneuzen en dat het meestal de nietsnutten zijn die vrouwen uit Marokko halen, want een vent met ballen vindt het uiteraard megasexy en uitdagend als een vrouw hem prikkelt. Wat ik me altijd weer afvraag is: wie zijn de moeders van deze zonen? En met wie gaan hun dochters eindigen?

SAMIRA EL KANDOUSSI

Hoofdredacteur van *maghrebiana.nl*

► nieuwe columnist

Dit is de laatste column van Samira el Kandoussi in *nrc next*. Vanaf volgende week zal een nieuwe columnist haar plaats innemen.